

Asia: VN/321/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 59 §:n ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommentit päivystystä koskevasta sääntelystä

Suomen Sairaanhoitajien lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta annetun lain 59 §:n ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Suomen Sairaanhoitajat kiittävät mahdollisuudesta lausua Hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi, jossa ehdotetaan säädettäväksi toistaiseksi voimassa olevana mahdollisuutena, että Lapin

ja Etelä-Savon hyvinvointialueet voisivat ylläpitää useampaa kuin yhtä ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystyksikköä sairaaloidensa yhteydessä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi hoitopaikan valintaa koskevaan lainsäädäntöön teknisluonteisia tarkistuksia terveydenhuoltolakiin, sosiaalihuoltolakiin ja kotikuntalakiin.

Suomen Sairaanhoitajat kannattaa sinällään esitystä, mutta esitämme muutaman huomion.

Vaikuttaa järkevältä, että Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueet voivat ylläpitää useampaa kuin yhtä ympärivuorokautisesti päivystävää yhteispäivystyksikköä sairaaloidensa yhteydessä tois-taiseksi eikä 10 vuoden aikarajalla. Pitkien etäisyyksien alueilla voi olla tarpeen olla rajaamatta toimintamalleja liiaksi siitä, miten päivystykselliset ratkaisut on järkevää toteuttaa.

Kommentit hoitopaikan valintaa koskevasta sääntelystä

Hoitopaikan valinnan suhteen on hyvä, että henkilö voi valita, miltä terveyskeskuksesta tai sen terveysasemalta hän saa määritellyt terveydenhuollon palvelut riippumatta siitä, minkä hyvinvointialueen alueella terveyskeskus tai -asema sijaitsee.

Esityksessä todetaan, että kiireetön hoitopaikka on valittava yhteisymmärryksessä lähetteen antavan lääkärin tai hammaslääkärin kanssa. Yhteisymmärrys lääkärin kanssa on ympäröivä ilmaisu ja jättää auki sen, onko yhteisymmärryksessä kyse lääketieteellisestä perusteesta vai lääkärin mielipiteestä vaiko kunnan antamasta ohjeistuksesta. Voiko tämä jossain tapauksessa aiheuttaa jopa eturistiriitoja? Näyttää myös käytännössä siltä, että ainakin joissain kunnissa ei tuoda esiin asiakkaille vaihtomahdollisuutta esim. verkkosivuilla, vaan ohjeistetaan vaihtomahdollisuus ainoastaan oman kunnan sisälle eikä kerrota erikoissairaanhoidon vaihtomahdollisuudesta ollenkaan. Jos asiakas ei itse ota selvää asiasta, niin hänelle voidaan antaa tarkoituksellisesti harhaanjohtavaa tietoa.

Terveydenhuoltolaissa 48 §:ssä säädetään eräistä hoitopaikan valintaan liittyvistä tilanteista. Jos henkilö asuu tai oleskelee tietyistä syistä säännönmukaisesti tai pidempiaikaisesti kaukana siitä terveyskeskuksesta tai -asemasta, jota hän vakinaisesti käyttää tai jonka hän on valinnut omalla tai toisella hyvinvointialueella, hän voi käyttää hoitosuunnitelmansa mukaisen hoidon toteuttamiseen myös muun terveyskeskuksen tai -aseman palveluja hoidosta vastaavan terveyskeskuksen tai -aseman muuttumatta. Henkilö voi myös edellä tarkoitettussa tilanteessa käyttää hoitosuunnitelmansa mukaisen erikoissairaanhoidon toteuttamiseen oman tai toisen hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän erikoissairaanhoidon toimintayksikön palveluja hoitovastuun siirtymättä.

Onko tässä kuitenkin rajattu oleskelupaikkakunnan kiireettömien palvelujen saanti vain tilanteisiin, joissa henkilöllä on jo hoitosuunnitelma? Tällöinhän henkilö joutuu kuitenkin menemään omaan terveyskeskukseensa pitkienkin matkojen takaa uuden kiireettömämmän asiansa kanssa. Käytännössä on käynyt esimerkiksi niin, että kesämökkipaikkakunnalla ”kiireetöntä” haavan ompelua ei saanut mökkipaikkakunnalta, vaan henkilö ohjattiin menemään ompeluttamaan haavansa omaan terveyskeskukseensa.

Kotikunnan muuttumiseen liittyvä tekninen lakimuutos muistuttaa kotikunnan muutosmahdollisuuden tärkeydestä kaikille kansalaisille: Henkilön kotikunta muuttuu, jos hän muuttaa toiseen kuntaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 55 §:ssä tarkoitettussa tilanteessa. Tässä 55 §:ssä todetaan palvelujen järjestämisestä hyvinvointialueen muuttuessa:

Henkilö, joka haluaa muuttaa toisen hyvinvointialueen alueella sijaitsevan kunnan asukkaaksi, mutta ei ikänsä, vammaisuutensa tai muun sellaisen syyn vuoksi kykene asumaan siellä ilman perhehoitoa, laitospalveluja tai asumispalveluja, voi hakea näitä palveluja ja näiden lisäksi tarvitsemiaan muita sosiaalipalveluja siltä hyvinvointialueelta, jonka alueella kyseinen kunta sijaitsee, samoin perustein kuin jos hän olisi kyseisen kunnan asukas.

Kun esimerkiksi iäkkäiden henkilöiden asumispalveluita ei kaikkialla nykyiselläänkään riitä kaikille tarvitseville, onko olemassa suuri vaara siitä, että hyvinvointialueen intressi ei ole ihan ensimmäisenä hyväksyä toiselta hyvinvointialueelta tulossa olevan henkilön hakemusta palveluista, ja samalla syntyy tavallaan este henkilön asuinpaikan muuttamiselle. Jokaisella pitäisi olla oikeus vaihtaa asuinpaikkaansa riippumatta iästä, sairauksista, vammoista tai palvelujen tarpeesta? Oli-sikin hyvä kirjata myös 55 §:ään, että henkilö voi paitsi hakea myös -saada- näitä palveluita samoin perustein kuin, jos hän olisi- jo-kyseisen kunnan asukas. Päätökset näistä asioista ei myöskään pitä olla kenenkään yksittäisen päätöksentekijän harkinnasta kiinni.

27.10.2022

Nina Hahtela, pj, Suomen Sairaanhoidajat

Liisa Karhe, asiantuntija, Suomen Sairaanhoidajat

Karhe Liisa
Suomen sairaanhoitajaliitto ry - Suomen Sairaanhoidajat ry (ent.
Sairaanhoidajaliitto)